

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หัก สำนักงานปลัด
ตุลาคม ๒๕๖๔

คำนำ

เหตุการณ์ความเสียหายด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหาจากสาเหตุต่างๆ ที่ค้นหาต้นตอที่แท้จริงได้ยาก ความเสียหายจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสมอ การป้องกันการทุจริตคือการแก้ปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการและเป็นเจตจำนงของ ทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ อันเป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาล

การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือมาประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หัก เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่องมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพตติมิชอบที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวังเพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพตติมิชอบได้

องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หัก จึงได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงในองค์กรขึ้น เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หัก สำนักงานปลัด

ตุลาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
๒. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร	๑
๓. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	๒
๕. การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตและมาตรการจัดการ	

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือ ประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่ง การดำเนินงานขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่เกิดการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ

๒. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้งและแทรกกิจกรรมการตอบความโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากภาระงานร่วมกันโดนเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง(ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Pre-Decision

๓. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของ การควบคุมภายในองค์กร มาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee of sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มตั้งนี้

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

หลักการที่ ๑ องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม

หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการทำกับดูล

หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริการ มีอำนาจการสั่งชัดเจน

หลักการที่ ๔ องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน

หลักการที่ ๕ องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุม

องค์ประกอบที่ ๓ กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

หลักการที่ ๑๐ ความคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ ๑๒ ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication)

หลักการที่ ๑๓ องค์การที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ ๑๔ มรการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้ควบคุมภายในเดินต่อไปได้

หลักการที่ ๑๕ มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ กิจกรรมกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

หลักการที่ ๑๖ ติดตามและประเมินการควบคุมภายใน

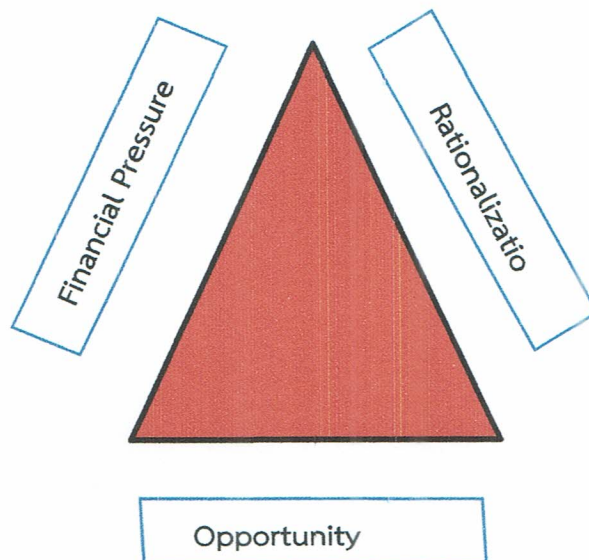
หลักการที่ ๑๗ ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

ทั้งนี้ องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบและหลักการจะต้อง Present & Function (มีอยู่จริงและนำไปปฏิบัติได้) อีกทั้งทำงานอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Press/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมกำกับควบคุมภายในองค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

องค์ประกอบของการทุจริต หรือสามเหลี่ยมทุจริต (The Fraud Triangle)

๕. การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตและมาตรการจัดการ

องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำแนกการประเมินความเสี่ยงทุจริต ออกเป็นรายส่วนราชการภายในหน่วยงาน ดังนี้

๕.๑ สำนักปลัด

แหล่งความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยง	มาตรการควบคุมที่มีอยู่	ผู้รับผิดชอบ/เฝ้าติดตาม/รายงาน ผล	มาตรการและการดำเนินการ เพิ่มเติม
ทรัพย์สินของหน่วยงาน	บุคลากรยืมใช้ทรัพย์สินของ หน่วยงานที่อยู่ในความดูแลของ สำนักปลัด แล้วนำไปใช้เพื่อ ประโยชน์ส่วนตัว	มีการจัดทำสมุดทะเบียนควบคุม การยืมใช้ทรัพย์สินของหน่วยงาน เพื่อระบุตัวบุคคล วัตถุประสงค์ ระยะเวลาการใช้ และการส่งมอบคืน	หัวหน้าสำนักปลัด	จัดทำประกาศเป็นลายลักษณ์ อักษรถึงโทษที่จะได้รับหากนำ ทรัพย์สินของราชการไปใช้ส่วนตัว

๕.๒ กองคลัง

แหล่งความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยง	มาตรการควบคุมที่มีอยู่	ผู้รับผิดชอบ/เฝ้าติดตาม/รายงาน ผล	มาตรการและการดำเนินการ เพิ่มเติม
เงินรายได้ของหน่วยงาน	บุคลากรลงพื้นที่จัดเก็บรายได้อันเกิดจากการบริการของหน่วยงานที่ประชาชนได้รับ แล้วยักยอกไว้เป็นของตนไม่ส่งเป็นรายได้ให้กับหน่วยงาน	มีการจัดทำทะเบียนควบคุมการใช้ใบเสร็จเป็นประจำทุกวัน โดยกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานต้องเข้ามาดำเนินการเบิกและส่งเงินคืนตามยอดใบเสร็จให้สอดคล้องกัน	หัวหน้าฝ่ายพัฒนารายได้	ส่งเสริมให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

๕.๓ กองช่าง

แหล่งความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยง	มาตรการควบคุมที่มีอยู่	ผู้รับผิดชอบ/เฝ้าติดตาม/รายงาน ผล	มาตรการและการดำเนินการ เพิ่มเติม
การขออนุมัติ อนุญาตก่อสร้างอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒	บุคลากรมีการเรียกรับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้มีการกำหนดไว้ในคู่มือประชาชน	มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน เพื่อให้ประชาชนผู้มาติดต่อทราบถึงขั้นตอน วิธีปฏิบัติ และอัตราค่าธรรมเนียม ตามกฎหมายไว้อย่างชัดเจน	ผอ.กองช่าง	จัดให้มีช่องทางร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในหลายช่องทาง และกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน

๕.๔ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

แหล่งความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยง	มาตรการควบคุมที่มีอยู่	ผู้รับผิดชอบ/เฝ้าติดตาม/รายงาน ผล	มาตรการและการดำเนินการ เพิ่มเติม
การขออนุมัติ อนุญาต ประกอบกิจการ ตามพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕	บุคลากรมีการเรียกรับ ผลประโยชน์ เพื่อลดหย่อนเงื่อนไข การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตให้ ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อ สุขภาพของประชาชน	- มีการกำหนดวิธีปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ - มีการกำหนดขั้นตอนรายละเอียด และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการ พิจารณาตามข้อบัญญัติท้องถิ่นใน เรื่องนั้นๆ	ผอ.กองสาธารณสุขฯ	กำกับและสุ่มสอบทานการปฏิบัติ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อบัญญัติ ท้องถิ่นในเรื่องนั้นๆ โดยผู้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ

๕.๕ กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

แหล่งความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยง	มาตรการควบคุมที่มีอยู่	ผู้รับผิดชอบ/เฝ้าติดตาม/รายงาน ผล	มาตรการและการดำเนินการ เพิ่มเติม
การเบิกจ่ายเงินของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	บุคลากรจัดทำเอกสารการเบิกจ่าย การจัดซื้อจัดจ้างเกินกว่าความเป็น จริงและนำเงินส่วนต่างนั้นไปใช้ ประโยชน์ส่วนตัว	มีการกำหนดวิธีปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐	ผอ.กองการศึกษาฯ	กำกับและสุ่มสอบทานการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัด จ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยผู้บังคับบัญชา อย่างสม่ำเสมอ